

Lausunto

01.12.2025

Asia: VN/15881/2025

Luonnos valtioneuvoston päätökseksi talousvyöhykkeen merituulivoimaluonnon alueista ja sen SOVA-lain mukainen ympäristöselostus

Lausunnonantajan lausunto

1. Palaute valtioneuvoston päätösluonnoksesta

Voitte kirjoittaa palautteenne alla olevaan tekstikenttään.

Merituulivoiman kehittäminen Suomen talousvyöhykkeellä on välttämätöntä teollisuuden ja yhteiskunnan vihreän siirtymän ja tulevaisuuden vihreän sähkönkäytön edistämiseksi. Suomi tarvitsee uutta liiketoimintaa ja teollisia investointeja houkuttelevaa huoltovarmaa ja turvallista vihreää sähköä, joka ei ole riippuvaista ulkomaisista raaka-ainevirroista ja jonka tuotannon rakentaminen on hallittua, ennustettavaa ja johon liittyvillä teollisuudenaloilla on omaa IPR:ää ja vientimahdollisuuksia.

2. Palaute ympäristöselostuksesta

2.1. Mitä haluatte lausua ympäristöarvioinnin toteuttamisesta ja arvioinnin tuloksina olevista vaikutuksista (ympäristöselostuksen luvut 1–5 ja 7)?

Vihreän siirtymän ja teollisuuden uudistamisen ja vientimahdollisuuksien realisoimiseksi tulee talousaluevyöhykkeen hyödyntämisen periaatteiden ja kriteerien olla sellaisia, että alueet ovat hankekehittäjien ja investoijien näkökulmasta houkuttelevia ja realistisia toteuttaa. Jotta Suomi hyötyy maksimaalisesti näistä investoinneista ja uudesta vihreän sähkön tuotannosta, on kriteereissä oltava mukana suomalaisten yritysten ja toimijoiden intressi niin merituulivoiman rakentamisessa mukana olevien alihankkijoiden ja kumppaneiden (supply chain) osalta kuin vihreää sähköä hyödyntävän teollisuuden (oftaker) osalta. On tärkeää, että em. yritysten edustajia kuullaan myös jatkossa ja että nämä näkemykset huomioidaan merkittävällä painolla.

Uhkakuva on, että valmistelutyö valuu kokonaan hukkaan: ei saada hankekehittäjiä osallistumaan huutokauppaan, ei rakenneta merituulivoimaa, ei synny vientiä suomalaisille yrityksille – eikä muodostu niiden kautta uutta tulovirtaa ja kasvua Suomelle. Kiinnitämme huomiota siihen, että ratkaisevassa roolissa olevat hankekehittäjät eivät ole olleet mukana koordinaatioryhmässä – miksi näin? Huolestuttavana esimerkkinä voidaan mainita Ranskan epäonnistunut kilpailutus: kilpailutuksessa oli jätetty merituulivoiman kannattavuus ja hankekehittäjien näkökulma

huomioimatta, yhteensovittaminen muiden toimijoiden osalta toimi kyllä, mutta em. ratkaiseva virhe romutti kaiken. Tätä ei saa tapahtua Suomessa.

Toivomme, että tämä laajan teollisuusryhmän lausunto sekä Suomen Uusiutuvien oma erillinen lausunto otetaan painavina näkökulmina huomioon – yritysten yhteinen intressi on myös koko Suomen intressi.

2.2. Mitä haluatte lausua ehdotuksista ympäristövaikutusten lieventämiseksi tai vaikutusten seuraamiseksi ja hallitsemiseksi (ympäristöselostuksen luvut 6 ja 8)?

Olisi toivottavaa, että ympäristövaikutusten arvioinneissa laajasti huomioitaisiin erilaisten ympäristövaikutusten ja -riskien ohella myös mahdollisuus vaikutusten kompensointiin ja riskien hallintaan ja jopa ympäristön tilaa parantaviin ratkaisuihin ja innovaatiomahdollisuuksiin. Näihin mahdollisuuksiin sisältyy aina myös merkittävä liiketoiminta- ja vientimahdollisuus.

Merituulivoiman teollisuusryhmä jatkaa mielellään keskusteluja tärkeiden laatukriteerien periaatteista ja soveltamisesta yhteistyössä viranomaisten ja poliittisen tason edustajien kanssa – kyseessä on Suomen ja suomalaisten yritysten laaja intressi ja kasvumahdollisuus.

3. Muu palaute

Voitte kirjoittaa palautteenne alla olevaan tekstikenttään.

Laatukriteerien huomioiminen avoimen ja reilun kilpailun periaatteilla, samalla huomioiden paikalliset erityisolosuhteet, turvallisuus ja laatu sekä Suomen intressi markkinoilla ja viennissä

TRAF-teollisuusryhmä haluaa kiinnittää huomiota lisäksi erityisesti huutokaupan laatukriteereihin, jotka toimivat tärkeinä liiketoiminnan ajureina kansainvälisesti. Laatukriteerien käytöllä halutaan toteuttaa avoimen kilpailun ja kilpailulainsäädännön (EU) periaatteita. Laatukriteereillä voidaan varmistaa lisäksi paikallisten olosuhteiden erityisvaatimukset, turvallisuus ja tarjoavan konsortion (investoija ja sen kumppanit ja alihankkijat) toiminnan laatu ja läpinäkyvyys. Nämä erityisvaatimukset ovat samalla myös niitä, joilla luodaan mahdollisuuksia kotimaisille yrityksille olla mukana reilussa ja avoimessa kilpailussa. Laatukriteerit ovat osoittautuneet varsin haasteellisiksi muissa maissa kuin Suomessa, ja niillä on ko. maissa avointa ja reilua kilpailua kyseenalaistava vaikutus. Eräissä maissa (mm. Puola) pyritään vahvasti vaikuttamaan siihen, että hankkeissa mukana olevien yritysten kotimaisuusaste on mahdollisimman korkea. Kotimaisuusasteen tavoitteet myös kerrotaan avoimesti, ja ne on määritelty viranomaisten, poliittisten päättäjien ja yritysten yhteistyössä. Suomessa on hyviä esimerkkejä esim. jäänmurtajahankkeissa siitä, miten laatukriteereillä varmistetaan paikalliset olot huomioivia vaatimuksia, jotka takaavat turvallisuuden, laadun ja tuottavuuden ja jotka samanaikaisesti täyttävät EU:n kilpailulainsäädännön periaatteet.

Esimerkkejä, jotka liittyvä paikallisiin olosuhteisiin ja kilpailutusprosessiin, ovat mm. seuraavat:

o Käytännössä kaikki Suomen merialueet jäätyvät talvisin. Talvioperaatioista ei yhdessäkään tähän mennessä toteutetuissa merituulipuistoissa kenelläkään ole mitään kokemusta. Norjan offshore-kenttien luvituksessa (esim. Barentsinmerellä) operaattorilta vaaditaan tuhannen vuoden jääriskin huomioon ottaminen.

- o Suomen merialueiden yli on pyyhkiytynyt viimeisen jääkauden jäämassat, jotka ovat vieneet mukanaan etelämmillä merialueilla tavanomaiset sedimenttikerrokset, joihin turbiinien perustukset rakennetaan. Merenpohjamme ovat täynnä jääkauden jäljiltä jääneitä suuria siirtolohkareita, eikä kokemusta näistä ei ole tarvittu eteläisemmillä merillä (esim. Pohjanmeri). Erityisolosuhteet Pohjanlahdella liittyvät myös seuraaviin (määrittelyä on mahdollista tarkentaa esimerkiksi tiettyihin pohjatyyppeihin):
 - o vesisyvyyksien ja geologian vaikutuksiin mm. tutkimustapoihin ja aineistojen tulkintaan, esim. akustisseismiset luotaukset (min. 100 linja-km) ja monikeilaluotaukset (min. 10 km²)
 - o puristin-heijarikairauksella ja porakonekairauksella tehdyt geotekniset pohjatutkimukset (min. 10 kairausta)
 - o EU:n lainsäädännön mukaan jokainen maa voi käyttää omaa kieltään dokumenttivaatimuksina. Tätä käytetään rutiininomaisesti mm. Ranskassa, Saksassa ja Alankomaissa. Jos vaatimusta ei haluta kohdistaa itse investorille, vaatimus pelkästä suomen kielestä dokumenteissa (kyselyissä ja tarjouksissa) voidaan kohdistaa investorin tekemiin hankintoihin.
 - o Paikallisten viranomaisvaatimusten ja lupamenettelyjen huomioiminen toiminnassa on edellytys, jolla varmistetaan turvallinen ja korkealaatuinen hankkeen toteutus.
- Edellä esitettyjä, laatukriteereihin liittyviä esimerkkejä voidaan soveltaa käytännön tasolla mm. seuraavilla tavoilla ilman tulkintaongelmia:
- o Tarjoajan on esitettävä projektiorganisaation kokemus henkilötyövuosina osa-alueittain (esim. hankekehitys, merentutkimus, vesirakentamisen suunnittelu, vesirakentaminen, merioperaatiot) Pohjanlahden olosuhteita vastaavilla alueilla
 - o Investorin pitää jo kilpailutusehdoissa sitouttaa valitsemaan palveluntarjoajia, jotka referensseillään voivat osoittaa kokemuksensa näihin olosuhteisiin sovitetuista operaatioista. Käytäntönä muissa vastaavissa EU-hankinnoissa tätä referenssivaatimusta on yleensä käytetty poissulkevana kriteerinä, eli ilman tällaista laatureferenssiä ko. tarjoajaa ei voida kilpailuun hyväksyä. Tällaisia voisi olla esimerkiksi, että palvelujentarjoajan on osoitettava viimeisen kymmenen vuoden ajalta vähintään
 - kaksi vesirakennusprojektin referenssiä, jotka ovat olleet käynnissä alle -10° C lämpötiloissa (rakennustehtävissä)
 - yksi sopimusreferenssi, joissa operaatioita on ylläpidetty jatkuvana ympärivuotisesti vähintään jääluokkaa IA vastaavalla aluskalustolla (merioperaatioiden osalta)
 - yksi sopimusreferenssi, jossa merikaapeleita on laskettu tai korjattu jäätyvillä vesillä siten, että yhtiön tehtäviin on sisältynyt jääsuojausten suunnittelu tai käsittely urakan yhteydessä (kaapelioperaattoreille)
 - yksi sopimusreferenssi ja käytännön urakointi asennus- tai huoltotöistä turbiineille alle -15°C lämpötiloissa (turbiinitoimittajille)
 - yksi sopimusreferenssi suoritetuista töistä meren pohjassa olevien siirtolohkareiden käsittelyssä ja siirroissa ("boulder management").

Pokela Pekka
Team Renewable Arctic Finland